

היום נלמד בעזרת ה':

בבא בתרא דף קעב

אמר להו רבא בר רב שילא לאלה שכותבים שטרי ראייה על קנין קרקע שנעשה בפניכם, תכתבו את התאריך של מעשה הקנין ולא את תאריך כתיבת השטר. ואם אין אתם יודעים את היום של מעשה הקנין תכתבו את תאריך כתיבת השטר, שאם לא כן יראה כשקר שכותבים סתם תאריך. ואין חוששים כשקנה קרקע באחריות שכותבים את זמן תאריך מעשה הקנין לשטר מוקדם, משום שבכל מעשה קנין של קרקע בפני עדים יש קול והלקוחות שקנו אחריו יודעים שהוא קנה את הקרקע לפניהם.

אמר להו רב לספריה, דהיינו לסופרים שלו, שאם הם כותבים שטר במקום הנקרא שילי, אפילו שדברים נמסרו לכם במקום סמוך מאוד וכגון מקום שנקרא היני, תכתבו את מקום כתיבת השטר, דהיינו שילי. והוא הדין להיפך מקום כתיבת השטר הוא הקובע.

אמר רבא, מלוה שיש לו שטר חוב על הלווה שחייב לו מאה זוז, אין הסופרים רשאים לשנות את השטר בלא הסכמת הלווה, לשני שטרות של חמישים זוז, אפילו שהסכום יצא שווה בשניהם. והטעם משום שלא משנים אם אין הסכמת שניהם שנעשה לטובת שניהם, שפעמים שהמלווה מעדיף שטר של מאה, שאם הלווה יפרע לו חמישים יכוף אותו לפרוע את החמישים הנוספים שכיון שכותב לו שובר על החמישים שפרע יחשוש הלווה שמא יאבד לו והמלווה יחזור ויגבה ממנו שוב מאה. ולטובת הלווה, שבשטר של מאה אם פרע חמישים השטר נחש פגום, ואין גובים בו בלא שבועה.

ואמר רבא שכן הדין גם להיפך שאם יש למלווה שני שטרי חוב על שמעון הלווה של חמישים, אין רשאים הסופרים לשנות שלטר אחד של מאה, שהשטר נעשה לטובת שניהם, שלמלווה טוב שהוא שנים של חמישים כדי שאם יפרע לו חמישים השטר של המאה יהא פגום, ועכשיו לא, וללווה הוא טוב שאם יפרע חמישים לא יכתוב לו שובר אלא יביא את אחד השטרות.

אמר רב אשי, שאף מי שיש לו שטר חוב של מאה וביקש מהסופר שיכתוב לו שטר אחר על חמישים משום שהלווה פרע לו כבר חמישים, לא יכתוב לו הסופר בלא הסכמת הלווה. משום שחוששים שמא הלווה פרע לו הכל, והמלווה טען לו שהשטר אבד לו ולכך נתן לו על כך שובר, ועכשיו יבא עם שטר חדש ויגבה ממנו.

משנה. שני אחים אחד עני ואחד עשיר, שירשו מאביהם בית המרחץ ובית הבד שסוחטים שם את הזיתים לעשות שמן. כיצד חולקים את הנכסים, שהעני רוצה להשכיר אותם שהרי אין לו זיתים לסחוט, ואין לו צורך בבית המרחץ. הדין שאם אביהם השכיר את בית המרחץ ובית הבד, גם עכשיו יכול העני להשכיר ולחלוק עם העשיר בשכר. אבל אם אביהם לא השכיר אלא השתמש לצורך עצמו, האח העשיר יכול לכופף את אחיו העני שלא ישכיר אלא ישתמש בעצמו, וכל שאין לו להשתמש לעצמו וכגון שין לו זיתים, יפסיד.

דין נוסף במשנה. שאם היו גרים בעיר אחת, שני אנשים שקראו להם יוסף ולאביהם שמעון, שאין יכולים להוציא שטר חוב זה על זה, וגם אחר לא יכול להוציא עליהם שטר חוב, שאם כתוב שיוסף בן שמעון חייב לי, יאמר שהכוונה על חבירו ולא עליו.

נמצא לאחד בין שטרותיו, דהיינו שלוה משני בני אדם שלשניהם קראו יוסף בן שמעון, ופרע לאחד מהם ואינו זוכר למי, ויש לו שובר שכתוב שפרע לשמעון בן יוסף. שניהם אינם יכולים לגבות ממנו בגלל השובר עד שיוכיחו שעדין נשאר החוב עליהם. והתקנה שלא יפסידו, שכשמלויים לו ישלשו בשמותם לכתוב את שם אביו של אביו שמעון. ואם השם של סבר של שניהם הוא יעקב, יכתבו סימן אחר בשטר שידעו שהכוונה עליהם, כגון יוסף הגבוה, או יוסף הכהן.

הגמ' מביאה **הוא שטרא דנפק לבי דינא דרב הונא**, דהיינו שהיה שטר שהיה כתוב בו שאני ראובן בן יעקב לוייתי ממך כסף, ועכשיו בא שמעון ותובע מראובן את הכסף שהלווה לו, האם כיון שכתוב ממך הכוונה למוחזק בשטר. ואמר רב הונא שאינו יכול להוציא בשטר, כיון שממך אינו דוקא ממחזיק השטר, אלא יכול להיות הכוונה אפילו משבור מלכא, ונפל ממנו.

אמר ליה רב חסדא לרבה שיעיין בדין זה כיון שבערב רב הונא ישאל את דעתו על דין זה. וענה לו שגט שחתום בעדים ולא כתוב בו זמן-תאריך הכתיבה אלא גרשתיה 'היום' נחשב שביום שמראה השטר גירשה, והגט כשר. והוא הדין גם שכשכתוב 'ממך' הכוונה מיד מחזיק בשטר.

דוחה הגמ' **אמר ליה אביי**, שאולי דוקא בגט סברה הגמ' בשם אבא שאול להכשיר, משום שסבר שאין צריך לכתוב בגט זמן והטעם משום שסבר כרבי אלעזר שעדי מסירה כרתי, דהיינו שגוף מסירת הגט מגרשת ולא חתימת העדים ולכן אין צריך לכתוב תאריך כלל. והטעם שהצריך אבא שאול לכתוב בגט 'היום' שנדע שכוונת ולגרשה מיד עם קבלת הגט. אבל בשטר שהגיע לרב הונא, יש לומר שיש לחשוש שנפל השטר מבעליו, והמחזיק בשטר אנו המלווה כלל. ואמר לו רבה לאביי שאין חוששים לנפילה.

ומנא תימרא, דהיינו מנין שאין חוששים לנפילה, שכתוב במשנה שלנו, שאם בעיר אחת גרים שני שמעון בן יוסף, אינם יכולים להוציא שטר חוב זה על זה שאין יכולים להוכיח מי הלווה ומי המלווה, וכן אחרים לא יכולים לתבוע אותם שיוכלו לדחותם, אצל יוסף בן שמעון השני. ומשמע שהם יכולים להוציא על אדם אחר שטר חוב, ולא חוששים שאולי היה שייך לשמעון בן יוסף השני ונפל לו, ועכשיו יוסף בן שמעון הזה מצאו. ואם כן מוכח שלא חוששים לנפילה.

ואביי דוחה דבריו שדוקא כאן לא חוששים שנפל מאדם מסויים דהיינו יוסף בן שמעון, אבל שם יש לחשוש שנפל מכל העולם.

ואלא הא דתניא, שהברייתא חולקת על המשנה, וסוברת שעיר שגרים בה שני יוסף בן שמעון, אינם יכולים להוציא את השטר גם על אחרים. ושלא כדברי המשנה שסובר שהם יכולים להוציא על אחרים. הם נחלקו בדין אם השטר נמכר במסירה או לא. שהתנא של המשנה סבר שאותיות נקנות במסירה, ולכך יכול להוציא שאפילו אם יוסף בן שמעון השני הלווה לו עכ"פ הוא מכרו ליוסף בן שמעון זה המחזיק בשטר.

אי בעית אימא, שנחלקו שאפילו שכולם מודים שאותיות נקנות במסירה, אע"פ כן הברייתא אומרת שאינם יכולים להוציא על אחרים, משום שהברייתא סוברת שצריך ראייה ועדים שמסר לו את השטר.